

DÔVODOVÁ SPRÁVA

A. Všeobecná časť

Návrh zákona o čiastočnom odškodnení klientov nebankových subjektov (ďalej len „návrh zákona“) predkladá do legislatívneho procesu skupina poslancov Národnej rady Slovenskej republiky (ďalej len „NR SR“).

Hlavným cieľom návrhu zákona je aspoň čiastočne odškodniť ľudí, ktorí s dôverou vložili svoje finančné prostriedky do podnikania nebankových subjektov v čase, keď za výrazného príspevku štátu nebolo na Slovensku v oblasti bankovníctva a finančníctva vytvorené štandardné právne i ekonomické prostredie a následne utrpeli ujmu, ktorá spočíva v tom, že im po skončení podnikania nebankového subjektu alebo po ukončení konkurzného konania vedeného voči nebankovému subjektu nebol vyplatený alebo vrátený ani ich podiel (odhliadnuc od výnosov), ktorý do takéhoto nebankového subjektu vložili.

V tejto súvislosti treba zdôrazniť, že hlavnú zodpovednosť za podvodné konanie nebankových subjektov nesú vtedajšie vládne politické strany, ktoré boli zodpovedné za nastavenie legislatívneho prostredia. Slovenská republika počas fungovania nebankových subjektov vybrala dane z činnosti týchto subjektov v odhadovanej výške 7 miliárd slovenských korún, t.j. 230 miliónov eur. Verejnoprávne médiá zarobili na propagácii tohto podnikania viac ako 8 miliónov eur (250 miliónov slovenských korún).

V zmysle predkladaného návrhu zákona je odškodnenie klientov nebankových subjektov čiastočné a výrazne obmedzené a týka sa len osôb, ktoré ani po mnohých rokoch od vzniku ujmy, ktorá im bola spôsobená, neprestali veriť v spravodlivosť zo strany štátu, ktorý im takéto odškodnenie prisľúbil, čo sa týka aj súčasnej vlády SR. Najvyšší možný podiel, ktorý sa odškodňuje, je 33 000 eur a najvyššia možná čiastka odškodnenia z tohto podielu je 13 200 eur pri predpokladanom počte asi 50 000 ľudí, ktorých by sa mohla táto zákonná úprava týkať. Zákonná úprava je nevyhnutná, keďže súdy Slovenskej republiky odmietli odškodniť týchto ľudí voči štátu s odôvodnením, že mali byť pri svojom podnikaní obozretnejší, čo nemožno považovať za správne, keďže v danom období nebolo na Slovensku ešte vytvorené v oblasti tohto druhu podnikania štandardné podnikateľské prostredie.

Za vytvorenie štandardného legislatívneho prostredia v oblasti bankovníctva a finančníctva bolo zodpovedné Ministerstvo financií SR, ktoré tento proces aj kvôli vstupu do Európskej únie zavŕšilo až 31. 12. 2001, a preto je orgánom, ktorý návrh zákona považuje za príslušný na administráciu a vyplatenie čiastočného odškodnenia. Za príslušný subjekt ho považujú aj súdy, ktoré rozhodujú o žalobách poškodených proti štátu zastúpenému práve týmto ministerstvom a takýto prístup je aj v súlade s § 35 ods. 2 tzv. kompetenčného zákona. **Návrh zákona sa z uvedeného dôvodu vzťahuje len na tie nebankové subjekty, ktoré začali podnikáť do 31.12.2001.**

Na čiastočné odškodnenie majú podľa návrhu zákona nárok len fyzické osoby, ktoré neboli členmi riadiacich ani kontrolných orgánov dotknutých nebankových subjektov a ktoré si svoj podiel vložili do podnikania nebankových subjektov alebo

práva s ním spojené, prípadne poskytli finančné prostriedky formou pôžičky, vkladu člena družstva alebo obdobnou formou ponechali a nepreviedli ho na tretie osoby. Uvedené má význam v zamedzení prípadných špekulatívnych prevodov, postúpení nárokov na tretie osoby, ktoré neboli dotknuté nezákonnou činnosťou nebankových subjektov. Týmto osobám musela vzniknúť majetková ujma vyplývajúca z nedodržania zmluvy, pod čím návrh zákona rozumie ujmu spočívajúcu v tom, že sa z majetku nebankovej spoločnosti ani pri skončení jej podnikania alebo ukončení konkurzného konania vedeného voči nej nevrátil alebo nevyplatil klientovi celý jeho podiel.

V období rokov 1996 až 2002 klienti nebankových subjektov platili daň z príjmov, ktoré predstavovali dane z príjmov z úrokov a vkladov tichých spoločníkov, a to formou zrážkovej dane (osobitná sadzba dane z príjmov fyzických osôb dosiahnutých z podielov zo zisku tichého spoločníka podľa ust. § 36 ods. 2 bod 1. zákona č. 286/1992 Zb. o dani z príjmov a osobitná sadzba dane z príjmov fyzických osôb dosiahnutých z podielov z úrokov podľa ust. § 36 ods. 2 písm. d) zákona č. 286/1992 Zb. o dani z príjmov). Dane boli zaplatené klientmi nebankových subjektov prostredníctvom nebankových subjektov (daň za klientov zaplatili nebankové subjekty, pretože boli povinné vyberať daň zrážkou podľa ust. § 40n ods. 1 zákona č. 286/1992 Zb. o dani z príjmov). Za obdobie od 1997 do 2002 klienti nebankových subjektov zaplatili verejnej správe prostredníctvom nebankových subjektov dane približne 230 miliónov Eur. Niektoré z daňových povinností (podiel na zisku tichého spoločníka) nemohli vzniknúť, pretože nebankové subjekty nedosahovali žiaden zisk. Príslušní správcovia daní mali k dispozícii všetky údaje o činnosti nebankových subjektoch, najmä účtovné závierky, ktoré sa v danom čase nemuseli povinne zverejňovať (s výnimkou akciových spoločností s povinnosťou vyhotovenia výročnej správy). Z obsahu účtovných závierok príslušný správca dane mal mať vedomosť o neschopnosti nebankových subjektov splácať vklady a výnosy z vkladov, keďže nebankové subjekty dosahovali stratu a nevykazovali zisk. Z obsahu účtovných závierok bolo zrejmé, že nebankové subjekty vytvárajú straty (náklady na prevádzkovú činnosť nebankových subjektov prevyšovala akékoľvek výnosy). Aj napriek uvedeným skutočnostiam príslušní správcovia daní nevykonali žiadne úkony pri výkone svojej činnosti, jednak neskúmali zaplatenie výšky týchto daní, vznik daňovej povinnosti, ani skutočnosť, že išlo o podozrenia z páchania pokračovacích trestných činov podvodu.

Národná banka Slovenska ako kontrolný orgán dohľadu nad bankovým trhom mala kompetencie vykonávať činnosť aj nad subjektmi, ktoré porušovali zákonný zákaz prijímania vkladov od verejnosti (§ 2 ods. 3 zákona č. 21/1992 o bankách). Národná banka Slovenska mala zákonné kompetencie dohľadu nad finančným trhom, ktorý zahŕňal aj dohľad nad činnosťou nebankových subjektov (§ 26 ods. 3 zákona č. 21/1992 o bankách). V roku 1999 vláda SR predložila návrh zákona č. 252/1999 Z.z. o zmene a doplnení zákona č. 21/1992 o bankách, ktorý bol schválený Národnou radou SR dňa 16.9.1999 a účinný od 11.10.1999. Uvedenou novelou zákona o bankách sa zrušili zákonné kompetencie Národnej banky Slovenska ohľadom dohľadu nad nebankovými subjektmi (došlo k zrušeniu ust. § 26 ods. 3 zákona č. 21/1992 o bankách, kde sa vylúčil dozor Národnej banky Slovenska vykonávať bankový dohľad voči nebankovým subjektom, ktoré porušovali zákonný zákaz prijímania vkladov od verejnosti). Na druhej strane sa neurčili žiadne kompetencie iného orgánu nad činnosťou nebankových subjektov.

V roku 1997 (dva roky pred zrušením zákonnej kompetencie Národnej banky Slovenska) Národná banka Slovenska podala podnet na Úrad finančnej polície. **Aj napriek podnetu Národnej banky Slovenska z roku 1997 sa podozrenia z trestnej činnosti neoprávneného podnikania, trestného činu podvodu a trestného činu sprenevery začali vyšetrovať až s výrazným časovým odstupom** (počas doby piatich rokov sa nevykonávalo vyšetrovanie, ktoré by smerovalo k vzneseniu obvinení voči podozrivým osobám), čím sa umožnilo pokračovanie v organizovanej trestnej činnosti a v pokračovaní v páchaní trestných činov neoprávneného podnikania, podvodu a sprenevery. Táto trestná činnosť **zasiahla značnú časť slovenskej verejnosti a spôsobila škody vkladateľov približne v rozsahu 12 miliárd Slovenských korún.**

Návrh zákona má negatívny dopad na rozpočet verejnej správy. Negatívny dopad návrhu zákona na rozpočet verejnej správy je potrebné posúdiť aj s ohľadom na skutočnosť, že **najvyšší príjem dosiahla Slovenská republika a verejná správa z nezákonnej činnosti nebankových subjektov**, pretože dosiahla daňové výnosy v sume približne 230 miliónov Eur z daní zaplatených nebankovými subjektmi. V prípade, ak by táto nezákonná činnosť bola vyšetrená riadne a včas, potom Slovenská republika by nedosiahla daňové výnosy z trestnej činnosti nebankových subjektov, prípadne by dosiahla významne nižší daňový výnos.

Návrh zákona vyvoláva pozitívne sociálne vplyvy, pričom nemá vplyv na podnikateľské prostredie ani vplyv na životné prostredie alebo na informatizáciu spoločnosti. Návrh zákona bol prerokovaný s predstaviteľmi dotknutej občianskej spoločnosti a s dotknutými mimovládnyimi organizáciami a z ich strany je vnímaný pozitívne a bez pripomienok.

Návrh zákona predpokladá čiastočné odškodnenie klientov nebankových subjektov po dvadsiatich rokoch. Uspokojenie časti škody klientov nebankových subjektov vyplýva zo skutočnosti, že Slovenská republika ešte v rokoch 1996 až 2002 svojou nečinnosťou dosiahla daňové výnosy z protiprávnej, trestnej činnosti nebankových subjektov.

Návrh zákona vytvára základný predpoklad obnovenia dôvery dotknutých klientov nebankových subjektov v spravodlivosť.

Návrh zákona je v súlade s Ústavou Slovenskej republiky, ústavnými zákonmi a ostatnými všeobecne záväznými právnymi predpismi Slovenskej republiky, medzinárodnými zmluvami a inými medzinárodnými dokumentmi, ktorými je Slovenská republika viazaná, ako aj s právom Európskej únie.

B. Osobitná časť

K § 1

Keďže predmetom úpravy návrhu zákona je odškodnenie, je potrebné upraviť nielen okruh oprávnených osôb, ktorým sa takéto odškodnenie poskytuje, ale aj podmienky poskytnutia takéhoto odškodnenia a jeho výšku, ako aj samotný postup, ktorý vedie k poskytnutiu odškodnenia.

Je potrebné zdôrazniť, že návrh zákona upravuje **len čiastočné odškodnenie** a výrazne zužuje okruh oprávnených osôb, ktoré si ho budú môcť nárokovať. Popri hlavných častiach predmetu úpravy návrhu zákona je kľúčové najmä vymedzenie pojmov používaných v návrhu zákona a vyjadrenie vzťahu medzi týmto návrhom zákona a správnym poriadkom, keďže zákon upravuje aj procesný postup poskytnutia čiastočného odškodnenia. Návrh zákona **nezohľadňuje časovú hodnotu peňazí** (inflácia, úročenie) vkladov klientov nebankových subjektov.

Zákonná úprava tejto problematiky je nevyhnutná, keďže všetky ostatné možnosti nápravy už zlyhali. Slovenské súdy v tejto otázke zastávajú názor, že osoby, ktoré vystupujú v obchodnoprávných vzťahoch musia byť z povahy týchto vzťahov obozretnejšie, pokiaľ ide o ich podnikanie, za ktoré sa považuje aj podnikanie v postavení tichého spoločníka, či člena družstva. V prípade občianskoprávných vzťahov vyplývajúcich zo zmluvy o pôžičke nenašli slovenské súdy dostatočnú príčinnú súvislosť medzi zodpovednosťou štátu a majetkovou ujmom, ktorú nebankové subjekty spôsobili svojim klientom.

Uvedená argumentácia slovenských súdov by bola akceptovateľná, pokiaľ by v čase, keď sa tieto prípady stali, bolo na Slovensku v oblasti bankovníctva a finančníctva vytvorené štandardné (legislatívne i podnikateľské) prostredie, v rámci ktorého by sa dalo odôvodnene od všetkých subjektov v tomto prostredí vrátane obyčajných ľudí očakávať, že budú postupovať s náležitou, resp. odbornou starostlivosťou, alebo aspoň obvyklou starostlivosťou. Keďže štát bol nečinný a štandardné prostredie nebolo vytvorené (práve naopak, vďaka reklame aj vo verejnoprávnych médiách bolo propagované a podporované práve neštandardné prostredie), nebolo možné od týchto ľudí očakávať ani obvyklú starostlivosť v zmysle Obchodného zákonníka.

K § 2

Pre správne pochopenie návrhu zákona je vymedzenie základných pojmov kľúčové. Takýmito pojmami sú nebankový subjekt, klient, podiel a majetková ujma.

Nebankovým subjektom podľa tohto zákona je právnická osoba, ktorá začala podnikáť do 31. 12. 2001 a svoje podnikanie zamerala na získavanie finančných prostriedkov od verejnosti, najčastejšie prostredníctvom zmluvy o pôžičke podľa § 657 Občianskeho zákonníka alebo formou vkladu, ktorý sa nápadne podobal na vklad podľa zákona č. 21/1992 Zb. o bankách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o bankách“), ale takýmto vkladom nebol a v skutočnosti išlo o podiel, ktorým sa fyzická osoba zúčastňovala na podnikaní takéhoto nebankového subjektu najčastejšie v postavení tichého spoločníka podľa § 673 Obchodného zákonníka alebo ako člen družstva (obchodnej spoločnosti podľa § 230 Obchodného zákonníka) prostredníctvom členského vkladu.

Takýto nebankový subjekt prevádzkoval svoje podnikanie v princípe ako tzv. pyramidovú hru na úkor jednoduchých bežných ľudí (napr. BMG Invest, Horizont, Drukos a pod.), ktorí sa na jeho podnikaní zúčastňovali v očakávaní nadpriemerných výnosov v podobe úrokov, podielov na zisku tichého spoločníka, podielov ako člena družstva v čase, keď na Slovensku nefungovalo štandardné podnikateľské prostredie a osobitne podnikanie v oblasti bankovníctva a finančníctva, pričom právne predpisy, ktoré zodpovedali štandardom Európskej únie sa v týchto oblastiach prijali až v roku 2001. Bol to jednak nový zákon o bankách, ktorý nahradil starší zákon z roku 1992 a nový zákon č. 566/2001 Z. z. o cenných papieroch a investičných službách (zákon o cenných papieroch) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o cenných papieroch“) s účinnosťou od 1. 1. 2002, ktorý rovnako nahradil starší zákon o cenných papieroch z roku 1992.

Skutočným cieľom nebankových subjektov v zmysle návrhu zákona nebolo venovať sa poctivému podnikaniu, ale čo najrýchlejšie nazhromaždiť od verejnosti čo najviac finančných prostriedkov, „vytunelovať“ svoj podnik a ukončiť podnikanie, najčastejšie v podobe konkurzného konania, ktoré sa v niektorých prípadoch dodnes neukončilo, a to tak, že zmluvu uzavretú so svojimi klientmi nedodržali, čím im spôsobili neraz značnú majetkovú ujmu. Keďže voči fungujúcim nebankovým subjektom, ktoré sa aj v súčasnosti môžu správať voči svojim klientom podobne, je možné využiť iné prostriedky právnej ochrany, návrh zákona za nebankový subjekt považuje len ten, ktorý do nadobudnutia účinnosti tohto zákona ukončil svoje podnikanie (činnosť) alebo voči ktorému bolo do nadobudnutia účinnosti tohto zákona konkurzné konanie aspoň začaté (t.j. nemuselo byť ukončené).

Špecifickým aspektom pojmu nebankového subjektu je podmienka, aby to bol subjekt, ktorý svoje podnikanie (nekalé praktiky) propagoval vo verejnoprávnych médiách, ktorými je v súčasnosti v princípe len Rozhlas a televízia Slovenska (RTVS) podľa zákona č. 254/1991 Zb. o Slovenskej televízii v znení neskorších predpisov a zákona č. 255/1991 Zb. o Slovenskom rozhlase v znení neskorších predpisov a Tlačová agentúra Slovenskej republiky podľa zákona č. 385/2008 Z. z. o Tlačovej agentúre Slovenskej republiky a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. V čase, keď boli tzv. pyramidové hry nebankových subjektov na vrchole, na týchto hrách významne profitovali všetky väčšie média vrátane verejnoprávnych svojou bezbrehou reklamou týchto subjektov a propagáciou ich podnikania.

Návrh zákona v tomto aspekte vychádza z praxe a poznania, že prevažná väčšina bežných ľudí na Slovensku do roka 2002 predpokladala, že verejnoprávne médiá sú štátne médiá, a teda pod kontrolou štátu, čo enormne posilňovalo dôveryhodnosť podnikania týchto nebankových subjektov. Nečinnosť štátnych orgánov pri dotváraní štandardného legislatívneho a podnikateľského prostredia v oblasti bankovníctva a finančníctva spoločne s bezbrehou reklamou nebankových subjektov vo verejnoprávnych médiách, na ktorých činnosť štát z daní všetkých občanov prispieva, predstavuje kľúčový faktor, ktorý odôvodňuje aspoň čiastočné odškodnenie klientov nebankových subjektov. Veď len Slovenská televízia získala na reklame nebankových subjektov viac ako 8 miliónov eur (250 miliónov slovenských korún).

Klientom podľa tohto zákona je výlučne fyzická osoba (napriek tomu, že vkladateľmi finančných prostriedkov do podnikania nebankových subjektov boli aj právnické osoby), ktorá mala s nebankovým subjektom uzatvorenú písomnú zmluvu, na základe ktorej sa podieľala na podnikaní tohto nebankového subjektu, a ktorej v dôsledku nedodržania tejto zmluvy zo strany nebankového subjektu vznikla nemajetková ujma, ktorá je z dôvodu jednoznačnosti vymedzená v návrhu zákona osobitne. Ako už bolo vyššie uvedené v súvislosti s vymedzením pojmu nebankového subjektu, v prípade poškodených osôb išlo takmer výlučne o zmluvy o pôžičke, zmluvy o tichom spoločenstve a zmluvy o členskom vklade do družstva.

Podielom sú finančné prostriedky, ktoré klient na základe zmluvy s nebankovým subjektom do podnikania tohto subjektu vložil, resp. investoval, a to až do skončenia podnikania nebankového subjektu alebo do vyhlásenia konkurzného konania voči nebankovému subjektu, pretože takýchto zmlúv mohlo byť aj viac a mohli byť aj rôzneho typu. Podiel v zmysle tohto zákona je však treba odlišovať od podielu na zisku alebo podielu na výsledku podnikania nebankového subjektu, ktorý používa napr. zákon č. zákona č. 286/1992 Zb. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o dani z príjmov“) ako položku, ktorá je predmetom dane.

Majetkovú ujmu možno v súvislosti s klientmi nebankových subjektov vnímať rôzne. Od názorov, že o žiadnu majetkovú ujmu nešlo, keďže to bolo súčasťou podnikania (tzv. riziko podnikania), k čomu sa priklonili aj slovenské súdy, až po názory, že majetkovou ujmovou nie je len vložený podiel do podnikania nebankového subjektu, ale aj predpokladané výnosy prisľúbené klientovi takýmto nebankovým subjektom. Návrh zákona sa snaží o určité kompromisné vnímanie tohto pojmu tak, aby bolo čo najpriateľnejšie aj pre širšiu verejnosť, ktorá sa zo svojich daní bude musieť na čiastočné odškodnenie klientov nebankových subjektov vyskladať. Preto sa majetkovou ujmovou rozumie len situácia, ak sa klientovi pri skončení podnikania nebankového subjektu alebo po zrušení konkurzu vyhláseného na majetok nebankového subjektu klientovi nevrátil alebo nevyplatil ani jeho podiel, ktorý vložil do podnikania nebankového subjektu (t.j. potenciálne výnosy z tohto vkladu nie sú do tohto pojmu zahrnuté). Majetkovou ujmovou je strata peňažných prostriedkov oprávnenej osoby, klienta nebankového subjektu, ktorý nezískal vrátenie svoju podielu, vkladu z dôvodu nesplnenia zmluvy uzatvorenej medzi klientom a nebankovým subjektom. Majetková ujma na účely tohto zákona nezahŕňa úroky, úroky z omeškania iné náklady spojené s uplatnením nárokov na vrátenie vkladu oprávnenej osoby voči nebankovému subjektu. Na krytie majetkovej ujmy oprávnenej osoby sa uvažuje s daňovými výnosmi, ktorí opakovane získala Slovenská republika prostredníctvom správcov daní zaplatené z vkladov klientov nebankových subjektov za obdobie vykonávania protiprávnej činnosti nebankových subjektov. Majetková ujma určená na odškodnenie musí byť znížená o sumy zaplatené nebankovými subjektmi oprávnenej osoby, ako aj znížená o sumy, ktoré získala oprávnená osoba v rámci konkurzného konania, alebo likvidácie (všetky nebankové subjekty boli predmetom konkurzného konania a jeden nebankový subjekt bol predmetom likvidácie).

Oprávnenu osobou je klient, ktorý utrpel majetkovú ujmu v zmysle, v akom je vymedzená v § 1 písm. d) tohto návrhu zákona. Okrem toho, že oprávnenu osobou môže byť len fyzická osoba [viď vymedzenie pojmu „klient“ v § 1 písm. b) návrhu zákona], návrh zákona vylučuje z okruhu oprávnených osôb aj tie osoby, ktoré sa priamo (riadením) alebo nepriamo (kontrolou) podieľali na vzniku takejto nemajetkovej ujmy, t.j. členov riadiacich orgánov a kontrolných orgánov nebankových subjektov.

Na poskytnutie čiastočného odškodnenia je právny nárok, ktorý nemožno previesť na tretiu osobu. Vzhľadom na to, že v prípade nemalého množstva klientov ide o starších ľudí, pričom všetky konkurzné konania vyhlásené na majetok nebankových subjektov boli ukončené s výnimkou dvoch konkurzných konaní vyhlásených na majetok dvoch nebankových subjektov, v ktorých však boli schválené rozvrhové uznesenia, javí sa ako spravodlivé, po uplynutí takmer dvadsiatich rokov od skončenia činnosti nebankových subjektov spravidla vyhlásením konkurzov, aby po smrti oprávnenej osoby prešiel tento nárok na jej právnych nástupcov.

Túto situáciu treba odlišovať od situácie, ak žijúci klient ešte pred nadobudnutím účinnosti tohto zákona previedol svoj podiel alebo práva s ním spojené na tretiu osobu, najčastejšie na právnickú osobu zaoberajúcu sa vymáhaním pohľadávok. V takom prípade sa klient nestáva v zmysle tohto návrhu zákona oprávnenu osobou, keďže jeho nárok už bol uspokojený treťou osobou, hoci neraz pod nominálnu cenu podielu. Oprávnenu osobou nie je ani tretia osoba, ktorá podiel alebo právo s ním spojené nadobudla, aj keby išlo o fyzickú osobu. Návrh zákona v tejto otázke vychádza z princípu, že na odškodnenie majú nárok len tie osoby, ktoré sa nesnažili špekulovať a zarobiť za každú cenu, ale ktoré verili v spravodlivosť zo strany štátu v tom, že raz budú odškodnené.

Je zrejmé, že okruh oprávnených osôb je značne zúžený už zo samotnej podstaty návrhu zákona, pričom k ďalšiemu zúženiu tohto okruhu môže dôjsť v prípade, ak oprávnená osoba nedokáže splniť všetky podmienky, ktoré jej ukladá návrh zákona v § 4.

K § 4

Oprávnená osoba v zmysle § 3 návrhu zákona a jeho súvisiacich ustanovení nemá nárok na čiastočné odškodnenie automaticky, ale až po splnení viacerých zákonných podmienok. K takýmto podmienkam patrí v prvom rade podanie žiadosti na Ministerstve financií Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“), ktorej vzor je toto ministerstvo povinné zverejniť aj na svojom webovom sídle podľa § 6 ods. 4 návrhu zákona.

Medzi ďalšie podmienky patrí predloženie viacerých písomností, akými sú zmluva s nebankovým subjektom, alebo doklady preukazujúce zistenie prihlásenej pohľadávky oprávnenej osoby v príslušnom konkurznom konaní (napr. alebo zmluva s nebankovým subjektom alebo výpis z konkurzného spisu, konkrétne výpis zo zväzku oprávnenej osoby ako konkurzného veriteľa, ktorý preukazuje zistenie pohľadávky oprávnenej osoby ako konkurzného veriteľa, pretože v takom prípade bola pohľadávka kvalifikovane zistená, čo do právneho dôvodu a do výšky v príslušnom konkurznom konaní a bola aj uhrádzaná správcami konkurznej podstaty do výšky zistenej pohľadávky v konkurznom konaní) alebo doklad v súvislosti so skončením podnikania nebankového subjektu, ak sa konkurz voči nej nekonal

(napr. výpis z obchodného registra) a v prípade, že bol vyhlásený konkurz na majetok nebankového subjektu. Keďže odškodnenie sa vypláca až po ukončení konkurzného konania (ak nebankový subjekt nezanikol bez konkurzu), alebo po schválení rozvrhu v konkurznom konaní ďalším dokladom, ktorý je oprávnená osoba povinná predložiť je doklad o zrušení konkurzu a o výške uspokojenej pohľadávky, ktorú do tohto konkurzu prihlásila.

Nedá sa vylúčiť, že oprávnenej osobe bola zo strany nebankového subjektu časť podielu vrátená alebo vyplatená, čo musí oprávnená osoba priznať alebo čestným vyhlásením potvrdiť opak. Uvedenie nepravdivých údajov nielen v tejto veci zo strany oprávnenej osoby má podľa § 6 ods. 5 návrhu zákona za následok odmietnutie žiadosti a nepriznanie odškodnenia. Rovnako, ak osoba bola aspoň čiastočne uspokojená v rámci konkurzného konania, je povinná spolu s dokladom o ukončení konkurzu predložiť ministerstvu aj údaj o výške uspokojenej pohľadávky v konkurznom konaní (napr. výpisom rozvrhového uznesenia vydaného v príslušnom konkurznom konaní, ak nebolo vydané rozvrhové uznesenie, preukázať zrušenie konkurzu pre nedostatok majetku alebo nesplnenie podmienok pre konkurz). Viaceré tieto údaje sú potrebné na vypočítanie výšky čiastočného odškodnenia, ktoré má maximálnu hodnotu a nie je neobmedzené.

Ak sa stalo, že oprávnenej osobe bolo spôsobená ujma viacerými nebankovými subjektmi, môže sa domáhať čiastočného odškodnenia za každý takýto subjekt samostatne, ale spolu za všetky takéto subjekty len do maximálnej výšky uvedenej v § 5 ods. 1 návrhu zákona.

Keďže propagácia podnikania nebankových subjektov prostredníctvom verejnoprávnych médií je jedným z kľúčových faktorov odôvodňujúcich poskytovanie odškodnenia zo strany štátu, preukázanie tejto skutočnosti je podmienkou poskytnutia odškodnenia; overenie tejto skutočnosti je však úlohou ministerstva podľa § 6 ods. 5 a nie oprávnenej osoby. Pod slovným spojením „*preukázateľne ponúkal klientom možnosť podieľať sa na jeho podnikaní aj prostredníctvom verejnoprávneho vysielateľa*“ znamená, že stačí, ak si príslušný nebankový subjekt, s ktorým je spojené čiastočné odškodnenie, zaplatil vo verejnoprávnom médiu aspoň jednu reklamu alebo porovnateľnú formu propagácie svojej podnikateľskej činnosti. Oprávnená osoba nemôže mať povinnosť preukazovať skutočnosť a rozsah vysielania reklamy nebankových subjektov vo verejnoprávnych médiách. Pri podaní žiadosti sa predpokladá, že verejnoprávne média vysielali reklamné spoty v prospech nebankových subjektov, v konkrétnych prípadoch je možné vyvrátiť uvedenú právnu domnienku, ktorá dôkazne zaťažuje ministerstvo.

K § 5

Výška čiastočného odškodnenia nie je bezbrehá a vypočíta sa podľa tabuľky uvedenej v odseku 2, ktorá vznikla v spolupráci s dotknutou občianskou spoločnosťou a dotknutými mimovládnyimi organizáciami. Maximálny podiel oprávnenej osoby, z ktorého sa vypočítava výška odškodnenia, je 33 000 eur a maximálna výška odškodnenia pre jednu oprávnenú osobu z tohto podielu je 13 200 eur. Nezáleží teda na tom, či jednej oprávnenej osobe spôsobil majetkovú ujmu jeden nebankový subjekt alebo viacero nebankových

subjektov, vždy dostane ako čiastočné odškodnenie najviac 13 200 eur za predpokladu, že sa neuplatnia žiadne odpočty, pričom je na rozhodnutí tejto oprávnenej osoby, vo vzťahu ku ktorému, resp. ktorým nebankovým subjektom si svoj nárok na čiastočné odškodnenie uplatní tak, aby dostala čo možno najvyššie čiastočné odškodnenie.

Z podielu oprávnenej osoby sa totiž odpočíta suma, ktorú jej nebankový subjekt vrátil alebo vyplatil do skončenia podnikania (činnosti) vrátane prípadného výnosu z takéhoto podielu, ako aj výška uspokojenej pohľadávky v konkurze, ak je tento prípad relevantný.

Výnos z podielu, ktorý bol vyplatený oprávnenej osobe, nie je súčasťou vymedzenia pojmu nemajetkovej ujmy, čo znamená, že oprávnenej osobe mohol byť určitý výnos vyplatený a naďalej sa považuje za oprávnenú osobu (t.j. nie je diskvalifikovaná z okruhu oprávnených osôb). Na druhej strane nevyplatenie sľúbeného výnosu z podielu nie je predmetom čiastočného odškodnenia, hoci ak bol výnos vyplatený, musel byť aj zdanený (nesplnenie tejto povinnosti už oprávnenú osobu môže diskvalifikovať z okruhu oprávnených osôb) a započítava sa do výšky odškodnenia, t.j. pôsobí voči oprávnenej osobe negatívne.

K § 6

Oprávnenej osobe sa poskytne čiastočné odškodnenie len v prípade, ak si svoje právo na takéto odškodnenie uplatní v zákonnej lehote kvalifikovaným spôsobom.

Žiadosť, ktorej tlačivo je podľa tohto návrhu zákona k dispozícii na ministerstve a je uverejnené aj na webovom sídle ministerstva, obsahuje náležitosti podľa odseku 3. Ak bola oprávnenej osobe spôsobená nemajetková ujma viacerými nebankovými subjektmi, žiadosť sa musí podať osobitne vo vzťahu ku každému z týchto subjektov. Pripúšťa sa podanie hromadnej žiadosti za viac oprávnených osôb vzhľadom k skutočnosti, že ide o počet osôb vo vyššom dôchodkovom veku a je hospodárne aj z hľadiska posúdenia žiadosti zo strany ministerstva spracovanie viacerých oprávnených osôb na základe hromadnej žiadosti. Podanie žiadosti je možné aj formou elektronických prostriedkov do podateľne Ministerstva s ohľadom na zákon o E-governmente.

Žiadosť sa musí podať do jedného roka od skončenia podnikania nebankového subjektu, čo je lehota, ktorá u prevažnej väčšiny takýchto subjektov už uplynula. V takom prípade platí jednoročná lehota od skončenia konkurzného konania vedeného voči nebankovému subjektu a v každom prípade lehota jedného roka od nadobudnutia účinnosti tohto zákona. Vždy ide o lehotu, ktorá je pre oprávnenú osobu najvýhodnejšia, t.j. tá, ktorá uplynie ako posledná.

Ministerstvo pri rozhodovaní o žiadosti posúdi, či je žiadateľ oprávnenou osobou, či spĺňa podmienky poskytnutia čiastočného odškodnenia podľa § 4 a v akej výške podľa § 5 mu patrí čiastočné odškodnenie. Posúdi aj ďalšie skutočnosti, napr. pravdivosť údajov uvedených v žiadosti a overí podmienku súvisiacu s verejnoprávnymi médiami.

Keďže vyplniť žiadosť a jej prílohy nie je jednoduché, ak ministerstvo zistí nedostatky v dokumentácií, vyzve oprávnenú osobu, aby takéto nedostatky odstránila, inak na žiadosť

zamietne. Takto postupuje ministerstvo aj v prípade opätovne podanej žiadosti, o ktorej už bolo rozhodnuté.

Ak má žiadosť všetky potrebné náležitosti, ministerstvo rozhodne do jedného roka od jej doručenia a čiastočné odškodné vyplatí do 30 dní od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia. Vzhľadom na to, že podľa § 8 ods. 1 návrhu zákona sa na konanie vzťahuje správny poriadok, nedá sa vylúčiť podanie odvolania (rozkladu) voči takémuto rozhodnutiu ministerstva. Ak ani po skončení odvolacieho konania nie je nárok oprávnenej osoby uspokojený aspoň čiastočne, má oprávnená osoba právo obrátiť sa so svojim nárokom na príslušný súd podaním správnej žaloby podľa § 177 Správneho súdneho poriadku.

K § 7

Zamestnanci ministerstva budú pri posudzovaní žiadostí o čiastočné odškodnenie potrebovať nahliadnuť do spisov príslušných orgánov alebo súdov (napr. konkurzné konanie a konkurzný súd) alebo získavať informácie od iných subjektov, aby si mohli skutočnosti uvádzané v žiadosti overiť (napr. overenie reklamy vo verejnoprávnom médiu). Za týmto účelom im návrh zákona priznáva oprávnenia potrebné na dosiahnutie tohto cieľa.

Zároveň, pri nahliadaní do príslušných spisov, ako aj pri získavaní súvisiacich informácií, sa nedá vylúčiť, že zamestnanci ministerstva budú mať prístup nielen k utajovaným skutočnostiam, ale aj rôznym iným vyhradeným či citlivým údajom a informáciám, ktoré sa týkajú tak vecí, ako aj účastníkov konania vrátane oprávnených osôb.

Preto je namieste, aby o obsahu žiadostí o odškodnenie a subjektoch, ktoré ich podali, ako aj o ďalších skutočnostiach týkajúcich sa konania o čiastočnom odškodnení, ktoré sa dozvedeli pri plnení svojich úloh, zachovávali mlčanlivosť, a to aj po svojom odchode z ministerstva (t.j. po skončení štátnozamestnaneckého pomeru alebo iného pracovného pomeru na ministerstve).

K § 8

Na postup pri poskytnutí čiastočného odškodnenia sa vzťahuje v zmysle spoločných ustanovení návrhu zákona správny poriadok, čo súvisí s tým, že na toto čiastočné odškodnenie je zo zákona právny nárok. Výnimky z uplatňovania správneho poriadku sú upravené v § 6 návrhu zákona; ide najmä o rozdielne lehoty na podanie žiadosti, či rozhodovanie o nej, ako aj o iné náležitosti podania (žiadosti) a možnosti podať odvolanie voči rozhodnutiu správneho orgánu.

Vzor žiadosti môže viacerým oprávneným osobám pomôcť k uplatneniu svojich práv. Preto sa v návrhu zákona ukladá ministerstvu povinnosť vydať takýto vzor v podobe všeobecne záväzného právneho predpisu a zároveň ho v súlade s § 6 ods. 4 uverejniť aj na svojom webovom sídle.

K § 9

Navrhuje sa účinnosť predkladaného zákona od . . . nielen so zohľadnením legisvakancnej lehoty, ale aj z dôvodu, aby bolo možné v štátnom rozpočte vyčleniť na čiastočné odškodnenie finančné prostriedky.

DOLOŽKA ZLUČITEĽNOSTI **návrhu zákona s právom Európskej únie**

1. Navrhovateľ zákona: skupina poslancov Národnej rady Slovenskej republiky

2. Názov návrhu zákona: návrh zákona o čiastočnom odškodnení klientov nebankových subjektov

3. Predmet návrhu zákona:

- a)nie je upravený v primárnom práve Európskej únie,
- b)nie je upravený v sekundárnom práve Európskej únie,
- c)nie je obsiahnutý v judikatúre Súdneho dvora Európskej únie.

Vzhľadom na to, že predmet návrhu zákona nie je upravený v práve Európskej únie, je bezpredmetné vyjadrovať sa k bodom 4. a 5.

DOLOŽKA **vybraných vplyvov**

A.1. Názov materiálu: návrh zákona o čiastočnom odškodnení klientov nebankových subjektov

Termín začatia a ukončenia PPK: *bezpredmetné*

A.2. Vplyvy:

A.3. Poznámky

Návrh zákona predpokladá negatívny vplyv na rozpočet verejnej správy vo výške 120 miliónov eur. Tento objem finančných prostriedkov vychádza z približného vyčíslenia finančných prostriedkov na čiastočné odškodnenie vo výške navrhovanej týmto návrhom zákona. Suma sa môže javiť do istej miery značná, avšak Slovenská republika počas fungovania nebankových subjektov vybrala dane z činnosti týchto subjektov v odhadovanej výške 7 miliárd slovenských korún, t.j. 230 miliónov eur v rokoch 1996 až 2002, čiže tieto finančné prostriedky sa stali príjmovou zložkou štátneho rozpočtu a mali sa odložiť na prípadné odškodnenie klientov nebankových subjektov. Zároveň si propagáciou tohto neštandardného druhu podnikania výrazne finančne prilepšila verejnoprávna televízia a rozhlas (približne vo výške 8 miliónov eur), ktoré tak nepotrebovali dodatočné finančné injekcie zo strany štátu na tzv. verejnoprávnu zložku vysielania.

Tieto dodatočné nároky na rozpočet verejnej správy možno pokryť z rozpočtovej kapitoly Všeobecná pokladničná správa, kde je vyčlenených 4.780.700.987,- Eur na bližšie nešpecifikované účely, resp. ich vyčleniť v štátnom rozpočte na rok 2022 a nasledujúce rozpočtové roky.

Návrh zákona zároveň predpokladá pozitívne sociálne vplyvy na hospodárenie minimálnej časti obyvateľstva (cca 50 000 osôb), ktorá patrí do okruhu odškodňovaných osôb podľa tohto návrhu zákona, ako aj pozitívny vplyv na sociálnu inklúziu týchto osôb, ktoré už prestávali veriť v spravodlivosť zo strany štátu a prestali sa zapájať do občianskych a sociálnych aktivít spoločnosti.

A.4. Alternatívne riešenia

bezpredmetné

A.5. Stanovisko gestorov

Návrh zákona bol zaslaný na vyjadrenie Ministerstvu financií SR a stanovisko tohto ministerstva tvorí súčasť predkladaného materiálu.